

DONORBØRNS RET TIL IDENTITET

Folketingets Sundhedsudvalg

29. marts 2022,

seniorforsker Anette Faye Jacobsen

GÆLDENDE BESTEMMELSER / 1

- Æg- og sæddonation kan ske anonymt = basisprofil
- Basisprofil: Kun tilgængelige oplysninger om donors hudfarve, hårfarve, øjenfarve, blodtype, højde og vægt. For ægdonorer også alder.¹

¹ Bekendtgørelse om assisteret reproduktion nr 672 af 8.5.2015, § 11.

GÆLDENDE BESTEMMELSER / 2

- Æg- og sæddonation kan ske ikke-anonymt = åbent
- Åben donation - er mange forskellige ting:
- Sædbankerne tilbyder forskellige modeller
 - Fx med info om uddannelse, erhverv, slægt, interesser
 - Evt. også barndomsfoto, audiointerview, håndskrevet brev.
 - Identitetsoplysninger på donor (ID-release)

DONATIONER I PRAKSIS I DANMARK

- Aktører (2017): 49 behandlingssteder,²
 - private, offentlige og speciallæge-klinikker, sygehusafdelinger,
 - 4 sædbanker, alle private.
- Anslået: mindst 11.000 personer i DK har donorophav
- 2019: ca. 1.300 børn født af danske kvinder som resultat af donation

² Sundhedsdatastyrelsen: 'Assisteret reproduktion 2017' Årsrapport 2017, s. 4.

SOCIALPSYKOLOGISK FORSKNING

- Forskning peger på to problemstillinger, som følger med donation
 1. Hemmeligholdelse af donationen → stor risiko for traumatisering
 2. Ønsket om viden præger (nogle) donorbørn og -voksne

Typisk: personlig baggrund, sundhed

BØRNERETLIGT PERSPEKTIV

FNs Børnekonvention

- Barnet har ret til, så vidt muligt, at kende sine forældre og til at dets identitet, herunder familieforhold, bevares (art. 7 og 8)
- Børn har ret til at blive inddraget i beslutninger vedr. det selv (art. 12).

Haag Konventionen om international adoption

- Staterne skal sikre, at information om barnets oprindelse, særligt dets forældres identitet bevares, og barnets skal have adgang til denne information under vejledning, hvis lovgivningen tillader det (art. 30)

DEN EUROPÆISKE MENNESKERETTIGHEDSDOMSTOL

- Ikke taget stilling til en sag om donorbørn, men to franske sager på vej.
- Sager om adoptivbørns ret til identitet
 - Anerkender barnets ret til identitet om sin oprindelse
 - Domstolen giver stor frihed til det enkelte land

Medlemslandene har forskellig lovgivning og praksis

UDVIKLING MOD RET TIL VIDEN OM IDENTITET

- Medlemslande i Europarådet med forbud mod anonym donation:
 - Sverige, Østrig, Schweiz, Holland, Norge, Island, Storbritannien, Finland, Tyskland og Portugal
- Flertal af lande har ikke taget stilling, men Europarådets rapport (2019)³ konkluderer, at der er en bevægelse mod donorafkoms ret til at kende deres ophav og tilsvarende at forbyde donoranonymitet

³ Sundhedsdatastyrelsen: 'Assisteret reproduktion 2017' Årsrapport 2017, s. 4.

AFVEJNING AF HENSYN OG PROPORTIONALITET

- Menneskeretligt indgreb i familieliv tilladt, under afvejning af relevante interesser, her
 - forældres ret til frit at vælge deres familieliv
 - donors ret til at vælge hvilke oplysninger, han/hun vil videregive
 - barnets ret til at kende sin baggrund
- I spørgsmål om proportionalitet afvejes:
 - indgreb i barnets ret til at kende sin baggrund vs.
 - forældres ret til at vælge, hvilken viden deres barn skal have.

UDVIKLING I DANMARK P.T.

- Flere vælger åben donation
- Anslået 60 % er åbne. Dvs. ≠ anonym (jf basisprofilen: højde, vægt, hud-, hår- øjenfarve + blodtype, samt alder for ægdonorer)
- Donorbørn finder slægtninge via facebook-fora
- Nogle organiserede i Donorbørns Vilkår.

ANBEFALINGER

- Lovens ændres, så den eksisterende basisprofil udbygges betydeligt
- Donorbarnet kan få adgang til sine oplysninger, når han/hun er moden hertil (= før 18. år)
- Oplysninger om donor skal opbevares mindst 80 år (nu 30 år)
- I forbindelse med fertilitetsbehandling vejledes forældre om barnets behov for information
- Donorbarnet kan få rådgivning mhp kontakt til sin (kontakt-bare) donor
- Donorbørn- og forældre sikres skriftlig eller mundtlig rådgivning om identitetsproblematikker, som kan følge af æg- eller sæddonation.

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN
